

DOMOLJUB

Iznajma vsak štetnik. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezna številka se prodaja po 10 vinarjev.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 34.

V Ljubljani, dne 24. avgusta 1916.

Leto XXIX.

Katoličani in rimsko vprašanje.

V svetovni vojski se je visoko dvignil vpliv in ugled sv. očeta. Milijoni katoličanov se z največjim zaupanjem ozirajo nanj kot na namestnika Kralja miru; nastrotniki občudujejo njegovo nepristransko odločno miroljubje, države pa tekmujejo za naklonjenost pri sv. stolici. Zato ni čuda, da katoličani in nekatoličani toliko pišejo o takozvanem rimskem vprašanju, ki je zbudilo v sedanjih vojski novo pozornost. Značilna so izvajanja o tem vprašanju lista »Neue Züricher Nachrichten« (št. 63), ki nudi nekak načrt, kaj naj katoliški svet v teh težkih časih stori za apostolsko stolico.

Katoličani morajo pred vsem v časopisu in društvih z vsemi razpoložljivimi sredstvi jasno pokazati, kako nezadostna je italijanska garancijska postava. Posebno odkar je stopila Italija v svetovno vojsko, se je izkazala ta postava v vsej svoji ničnosti. Benedikt XV. je zahteval takoj v svoji prvi okrožnici, da mora biti sv. stolica prestra od vsake človeške oblasti. On, poglavar sv. Cerkve, je v teh kritičnih časih vatikanski jetnik, narodi osrednjih držav to v tako rahli zvezi z njim, dopisovanje Vatikana z zunanjim svetom pod italijanskim nadzorstvom in vatikansko glasilo »Observatore Romano« pod italijansko cenzuro. Kako poniževalno za poglavarja katoliške Cerkve! Kako drugače bi odmevale danes besede sv. očeta v tej strašni moriji napram vladarjem, državnikom in narodom za medsebojno spravo, ako bi imel tisto svobodo, ki mu pristojajo po božjem in človeškem pravu!

Zato je treba glasno poudariti, da vprašanje papeževe neodvisnosti ni in ne more biti notranje vprašanje Italije, ampak po svojem bistvu svetovno, med-

narodno vprašanje, ki je največje važnosti za vse katoličanstvo ter se mora ugodno rešiti. Sv. oče je vrhovni poglavar 300 milijonov podanikov, nad katerimi izvršuje po božji volji učeniško, duhovniško in pastirsko službo. Tu ga ne sme ovirati noben svetni vladar, ker tudi napram njim je papež zastopnik najbolj vzvišene službe. Prostost sv. očeta mora celokupni katoliški svet vztrajno in dosledno braniti proti politiki italijanske vlade, ki je ob pristopu k londonski pogodbi dobila od entente zagotovilo — če smemo zaupati sicer verjetnim poročilom — da ostane rimsko vprašanje še nadalje nedotaknjeno vprašanje italijanske vlade. To je pač nov atentat Italije na papeževo neodvisnost, s katerim je še bolj dokazala, da ni niti zmožna, niti voljna resno razpravljati o papeževem stališču.

Katoličani naj se prizadevajo, da se papež kot najvišja avtoriteta na zemlji ne izloči od mirovnih pogajanj, saj je že samo s svojim miroljubnim prizadevanjem, topilim srcem za ujetnike in vojno bežo ter odkritosrčno nevtralnostjo dovolj dokazal svojo opravičenost. In katerega svetnega vladarja roke so tako čiste v tem svetovnem sporu kakor sv. oče! In kdo more tako nesebično vrniti zopet narodu mir kakor ravno on!

Pa tudi zastopstvu sv. stolice pri mirovnih pogajanjih se je Italija uprla in hotela v posebnj pismeni pogodbi zagotoviti, da se sveto stolico izključi. Najnovejša poročila dr. M. Claara iz Lugana trdijo, da tej zahtevi Italije njeni zavezniki niso ugodili, pač pa ji obljubili, da brez pritrditve Italije ne bodo ničesar odločevali o papeževi udeležbi pri mirovnih pogajanjih. Ali ni krivično, da se stališče sv. očeta izroči na milost in nemilost eni sami in vrh tega še tako breznačajni vladi. Ofenziven duh mora preiti v katoličane pri razpravljanju teh vprašanj, da odločno pokažejo svetu krivice, ki se gode sv. stolici.

Z ozirom na to težko stališče poglavarja sv. Cerkve želi omenjeni švicarski list po pravici enotnega, vztrajnega in smotrenega dela vseh katoličanov; kajti skupno prizadevanje toliko katoličanov ne bo brez uspeha. Posebno pa je tako delo potrebno, ker se napadi sovražnikov proti sv. očetu niso zmanjšali, ampak se zdi, da so tem glasnejši, čim bolj se dviga njegov vpliv; za to zna že poskrbeti italijanska loža. Pričetkom letošnjega leta je prinesel »Popolo d' Italia« satanski izbruh proti sv. očetu, ko piše: »Ponosni Galci bodo preplezali Vatikan in s svojimi s krvjo omočenimi nogami stopili na svete stopnice. Ljudstvo noče več ponižno služiti papežu in se ne kloni več pred njim. Danes je meč svetejši kakor križ. Satan strašni se zopet krepi v ognju in stopa s svojo široko nogo na simbol ponižnosti brez prostosti (papeža). In mi kličemo po načinu pogonov: slava satanu, osvoboditelju!« Koliko sovraštva diha iz teh besedi proti namestniku Kristusovemu! In taki glasovi niso redki. Loži uslužbena italijanska vlada je še dne 30. junija izjavila v parlamentu po poslapcu Cirianiju, da ima papež tako privilegirano stališče, da se mu ne more kaj več dovoliti, ako se noče žaliti samozavesti italijanskega naroda. Besedam govornika je pritrjeval sam minister Bissolati.

Sovražniki sv. stolice nočejo vpoštovati velikega vpliva, ki si ga je pridobil papež v izvrševanju svojega poslanstva za mir in spravo narodov. Morda je pa v božjem načrtu, da ga bodo razdvojene države še prosile za posredovanje, ako drugače ne bodo mogle najti pota do miru. Dal Bog, da bi mir dal narodom zopet svobodno zadihati, poglavarja sv. Cerkve pa oprostil spon italijanske vlade!

Pregled po svetu.

O, ta Romunija. Ko bi državniki v Romuniji imeli kaj vesti, bi ne bilo ne pisarij, ne toliko govoric, ki razburjajo javnost, kajti jasno je, da bi se morali Romunci obdržati v strogi nevtalnosti. A danes odločuje marsikje namesto pravičnosti in trezne razsodbe — mamon, lastna korist in dobiček. Četverosporazum seveda močno pritiska in zahteva, da dovoli Romunija prehod ruskim četam v Bolgarijo. Vojni hujskači hočejo zavesti romunski narod na pot hinavske Italije. Pošteni politiki, ki ljubijo svoj narod, se pa trudijo ohraniti mirno kri, ker vedo, da bo Romuniji v resnici koristila edinole nevtalnost, in ker so prepričani, da je ta pot poštena in pravilna tudi po vesti. Odločitev Romunije bo v veliki meri vplivala na bodoči razvoj svetovnih dogodkov. — Dunajska posvetovanja so imela namen, poseči v to zamotano, a pereče vprašanje. Glavni predmet razgovorov je bila baše Romunija. V poučenih krogih sodijo, da je odločilni dan 28. avgust.

Italija propadla v Tripolisu. Od francoskega Tunisa do angleškega Egipta so se arabski rodovi otresli italijanskega gospodstva. Zvestobo prisegajo turškemu sultanu. To je posledica italijanske nezvestobe nasproti Avstriji, in njenega hlapčevstva nasproti Angliji in Franciji.

Grčija. Grški metropolit je nedavno na prižnici pripisal krivdo, ki je povzročila svetovno vojsko, Angležem in Francozom. Obsodil je entento. Kot predsednik svetega sinoda je metropolit duhovnikom prepovedal vmešavati se v politiko. — Naučni minister je izdal ukaz, ki prepoveduje učiteljem, da bi se vmešavali v volitve.

Angleži in Amerikanci si morajo sedaj ustvariti v svojih deželah velike armade. Doslej so si bili namreč takole razdelili vloge: Evropski narodi naj se vojskujejo, naj preživajo kri, naj pokličejo iz dežele in iz mesta vse ljudstvo pod orožje, Anglija in Amerika pa bosta v svojih tovarnah brusili in izdelovali orožje. Radevolje prepustita junastvo in slavo nam, zase pa bi radi ohranili kramarijo, milijone in svetovno gospodstvo. A ta vojska jim je temeljito posvetila. Angleži so morali poslati 80 do 90 divizij na francosko bojišče in ministrski predsednik je govoril o petmilijonski angleški armadi. V Ameriki pa se vršijo volitve za predsedniško mesto ravno v znamenju pomnožitve armade.

IVERI.

Sovražnike imeti je hudo; prav nobenega prijatelja imeti — pa še huje.

Če se človek ne more smejeti, je silno; če pa ne more jokati, je še sitneje.

Lovec se prej zlaže, kakor miš v luknjo skoči.

Svetovna vojska.

Naša nova črta na Goriškem se dobro drži. — Laški napori za višine ob Gorici. — Napad na Benetke. Porušeno beneško pristanišče. — Nепrestano vojskovanje v Bukovini in Galiciji. Višini „Stara Občina“ in Magura osvojeni. — Strahovita bitka južnozahodno od Brodja. — Prodiranje Bolgarov in Nemcev pred Solunom. Florina zasedena.

VOJSKA Z ITALIJO.

Nova fronta. Ko so naši izpraznili Gorico, je bilo jasno, da se mora izravnati vsa bojna črta tja do morja. Severno od Sv. Gore so avstrijske postojanke neomajne; južno gre črta nekako od Št. Petra mimo Lokvice (Opatje Selo) čez Komensko planoto proti Devinu ob morju. Zahodni del Doberdobske planote je izpraznjen. Doberdobsko planoto in sedanjo črto loči soteska Dol. V poslednjem času se je večkrat imenovala gora Sv. Gabriela. Tu so laške čete hudo in večkrat pritiskale in napadale, a bile vselej krvavo odbite. Ta hrib je severovzhodno od Solkana; visok je 646 m. — Naše čete so se umaknile le toliko, kolikor je bilo z ozirom na krajevne razmere neobhodno potrebno.

Italijansko uradno poročilo (12. avg.) pravi, da so laške čete zasedle kraško vas Opatje Selo vzhodno od Doberdoba ter prekorale sotesko Dol. Res je pa, da so Lahi 16. avgusta med reko Vipavo in Opatjem Selom petkrat napadli, in sicer v širokih vrstah, a so bili odločno zadržani nazaj. Ujetih je bilo 480 Lahov in uplenjenih 6 strojnih pušk.

Na višine Sv. Gore so Italijani te dni večkrat namerili svoj ogenj in pogнали številno pehoto, a zastonj. Zlezli bi radi na višine na vzhodni strani Sv. Gore, da bi pogledali v Gorico s Trnovskih obronkov in obvladali naše postojanke. Boji pri Plavah in Zagori so bili silno krvavi; napor je Lahom donesel samo izgube.

Zopet Benetke. V noči od 16. do 17. avgusta je oddelek naših letal zopet posetil in »pozdravil« Benetke. Težke in užigalne bombe so padale na kolodvor, vojaška skladišča, orožarno in na vojaške naprave. Na kolodvoru je nastal velik požar. — Drug oddelek je napadel pristanišče v Gradežu, baterijo ob spodnji Soči in vojaške naprave pri Tržiču. Povrnitev zrakoplovec — srečna! Beneško pristanišče je večinoma uničeno.

Laške priprave. Listi po Italiji nabirajo prostovoljne darove za nabavo zimske obleke italijanskim vojakom. Lahit se pripravljajo torej za novo zimsko vojsko. — V Rimu so pa nedavno vse ulice bile polne letakov z oklici za mir. Policija ni mogla zaslediti, kdo je prilepljal oklice na stene.

VOJSKA Z RUSI.

Neprestano vojskovanje. Z Rusi se nadaljujejo kar naprej hudi boji. Siloviti sovražni sunki so naperjeni zlasti proti ar-

mađi našega prestolonaslednika. V Bukovini in južnovzhodnem odseku Galicije se je moral sovražnik pomakniti daleč nazaj. Pri prelazu Jablonica in Tatarov je bila premoč ruskih sil tolika, da so se naše brambe umaknile v karpatske postojanke. V Dniestrskem odseku se nahajajo naše čete kakih 20 km zahodno od Stanislava. Severno od Dnjestra so premestili naše postojanke od potoka Koropjeca na spodnji tek Zlate Lipe. Severno od tam se bore naše čete na črti med mesti Kozova in Zborov (zahodno od Tarnopola). Med Tarnopolom in mestom Brodyjem je odpor naših sil jekleno-trden. Rus ne more naprej, dasi ima v tem odseku ogromno število vojakov. Huda bitka je bila južno od mesta Brodja pri kraju Podkamijen. V Volniji so istotako povsod hude borbe, dasi ni posebnih izprememb v ozemlju.

Pri gorci Capul so naši z nekakom zasedli 1450 m visok vrh »Stara Občina« blizu Prislou-sedla in blizu Kirlibabe; ujeli so 200 Rusov.

Strahovit boj na črti proti Lvovu. Na bojišču med Brodyjem in Zalošči (pri vasi Perepelnik in Piemiaki) je bila 16. avgusta besna bitka. Rusi so 12 ur neprestano, in sicer z ogromnimi množicami naskakovali naše postojanke. Izborno učinkovanje naših in nemških baterij je pripomoglo, da je pehota zmagovito odbila ruske navale in prizadejala sovražniku občutne izgube. Rusi so bili tako poraženi, da so nato več dni na tem odseku docela mirovali.

Višina Magura osvojena. Severno od Capula v zahodni Bukovini so naši z naskokom zasedli vrh Magura (1382 m) ter v vročem boju ujeli okrog 600 Rusov. Odbiti je bilo treba nato več napadov.

PRED SOLUNOM.

Med Bolgari in četami četverosporazuma se pojavljajo vedno hujše praske. Angleži obetajo, da se razpali prižgani ogenj v kratkem v velik požar. Pri Dojranu je bilo že več pomenljivih prask med Bolgari in sovražnimi prednjimi četami. General Sarrail pošilja v najhujši ogenj srbske čete! Zaradi tega je nastalo razburjenje ter je srbski prestolonaslednik resno ugovarjal.

Florina zasedena. Florino, 24 km južno od Bitolja, 5 km južno od srbsko-grške meje, so zavezniške čete po porazu srbske donavske divizije zasedle. Vsi dosedanj napadalni poskusi entente so se izjalovili, med tem ko je prvi odločni sunek zavezniških bojnih sil napravil močno zagozdo v sovražno fronto. Sarrail v svojih poročilih nujno prosi ojačenj. Čete, ki so porazile Srbe pri Florini, nadaljujejo svoj načrt z lepimi uspehi. 19. avgusta so Bolgari zasedli postaji Banica in Ekšisu na železnici Solun — Florina in vpostavili železniško zvezo z mestom Bitoljem. Napad južno od Florine dobro napreduje.

FRANCOSKO BOJIŠČE.

Napredek Angležev in Francozov je tako majhen, da je komaj vreden tolikih žrtev. Zadnji teden so napredovali 4-6 kilometrov.

Nov pritisk. Ne glede na težke izgube so pričeli Angleži in Francozi ob reki Somme z novimi napadi. Pripeljali so več svežih divizij. Uspeh je v primeri z žrtvami neznan. Topništvo trajno in besno deluje. Na več krajih so sovražnika Nemci kármoč krvavo odbili. — Tudi na desnem bregu Moze med utrdbo Thiaumont in gozdom Chapitre so bili hudi, a brezkoristni napali Francozov.

NA MORJU.

Nemški podmorski čolni so 19. avgusta ob vzhodni angleški obali uničili eno sovražnikovo malo križarko in enega rusilca. Dve vojni ladji sta bili pa s torpedi poškodovani.

Tedenske novice.

Zvestoba. 18. avgusta se je podal ljubljanski knezoškof dr. A. B. Jeglič v spremstvu nekaterih duhovskih za-

zmagujejo in za Avstrijo junaško kri prelivajo; izpričuje jo izredno zaupanje najvišjih vojskovodij, ki ravno naše polke pošiljajo na najbolj ogrožene kraje, za najbolj odločilne bitke; izpričujemo jo mi doma, kjer storimo vse, kar se za srečen izid vojske od nas zahteva, kjer radi trpimo in zaupno molimo za končno zmago in za časten stanovit mir.

Danes na rojstni dan Njegovega Veličanstva gledamo zaupno v prihodnost in vidimo in čutimo, da se ravno v sedanjih najgroznejših bitkah zmagaja, sijajna zmaga nagiblje na našo stran, kar bo tudi Njegovemu Veličanstvu v posebno tolažbo.

Prosimo Vas, preblagorodni gospod deželni predsednik, blagovolite izraziti vedne in nikdar še omajane in sedaj sijajno dokazane zvestobe vernega slovenskega ljudstva in njegovega duhovništva prinesiti pred prestol Nj. Veličanstva, katerega naj nam dobri Bog še dolgo ohrani! — Dovolite, da tudi Njegovi cesarski Visokosti nadvojvodu prestolonasledniku, ki si je z vsem svojim dejanjem in nehanjem osvojil

V. Štangi, romarski cerkvi sv. Antona pri Litiji, se bo vršil letošnji jesenski shod »za praznik Angelov varihov« po starem koledarju, t. j. prvo nedeljo meseca septembra, letos 12. pobinkoština nedelja ali 3. septembra. — Ta dan bo za romarje in čestilce sv. Antona dvojna služba božja.

Ministrski svet na Dunaju dne 19. avgusta je trajal z malim presledkom deset ur. Udeležili so se ga vsi člani kabineta.

Smrtna kosa. V Kandiji je umrl usmiljen brat N. Radek. V redu je živel 47 let; vodil je lekarno. P. v m.

Ogenj. Dne 17. avgusta je gorelo v Zg. Bitnju pri Kranju. Zažgali so zopet otroci. Ogenj je upepelil sedem poslopij. Živino so pravočasno rešili. Pri gašenju se je ponesrečil neki vojak, ki so ga nezavestnega odpeljali v bolnišnico.

Nesreča. V vasi Selo (ihanske župnije) je 12. avgusta treščilo v ondotno tvornico za barve. Strela je osmodila in ubila lastnika g. Fr. Müllerja, ki je v požarju skoraj popolnoma zgorel. Pokončanega je bilo tudi par tisoč denarja.

Šentjanški premogokop bo 16. septembra prodan na javni dražbi. Najnižji ponudek znaša 619.425 K.

Novo dopisnice v vojne namene. Poštna uprava je izdala povodom 86. rojstnega dne našega cesarja nove jubilejne dopisnice, ki se dobe pri vsakem poštnem uradu. Ena dopisnica stane 15 v. Izkupiček je namenjen za podporo vdov in sirot na bojišču padlih vojakov.

Cena medu. Občni zbor »Slovenskega osrednjega čebelarkega društva v Ljubljani« je dne 15. avgusta t. l. nastavil ceno medu za kilogram 5 K. Ta cena je sedanjemu času primerna.

Potres. Dne 16. avgusta je bil hud potres v srednji Italiji. Prizadeti so kraji: Jakin, Bolonja, Florenca, Ferrara, Rimini, Pesaro in dr. Ljudstvo je bežalo na prosto. Železniška proga ob morju je marsikje bila pretrgana. V Rimini je mnogo mrtvih; mesto je do polovice razrušeno. Predilnica v Milanu je porušena.

Vojaške novice.

30. rojstni dan je praznoval prestolonaslednik nadvojvoda Karel Franc Jožef 17. avgusta. Prihodnji naš cesar je preživel velik del otroških in mladostnih let v Miramaru, torej v sredi med slovenskim ljudstvom, zato smo se mu Slovenci priljubili in prikupili. Slovenske vojaške in njih železno hrabrost prav dobro pozna; večkrat se je o njih prav pohvalno izrazil. — Bog daj, da bi popeljal naš slavni vojskovodja in bodoči cesar zveste avstrijske vojaške po slavni zmagah kmalu do mirnega in srečnega blagostanja v domačih domovih. Bog ohrani njega, — ohrani domovino!

Pozdravi. Sprejmite srčne slovenske pozdrave vsi čitatelji »Domoljuba« in tovariši-znanci na fronti in doma. Vrnil sem

Obstreljevanje sovražnikovih letalcev.

stopnikov k deželnemu predsedniku grofu Attemsju, ter je v imenu kranjskega prebivalstva tolmačil izraze zvestobe in udanosti do ljubljenskega vladarja. Nagovoril je g. deželnega predsednika:

Preblagorodni gospod deželni predsednik!

V imenu duhovnikov in v imenu vsega vernega ljudstva ljubljanske škofije pride-mo danes na dan rojstnega dne Nj. Veličanstva, da izrazimo svojo vdanost, svojo zvestobo, da, svojo ljubezen do našega, nam po volji božji danega in toliko let ohranjenega vladarja.

V groznem času dveletne poizkušnje je naše verno ljudstvo sijajno dokazalo, kako se zaveda svoje svete dolžnosti do Njegovega Veličanstva. Izpričuje to zvestobo pogumna navdušenost naših mladeničev in naših mož na vseh frontah, kjer

vsa naša srca, izrazimo svojo ljubezen in vdanost ter veselo upanje, da bo on najboljši pomočnik našemu vladarju in kdaj njegov vreden naslednik v pravičnem vladanju mnogojezične Avstrije.»

Odkritje cesarjevega spomenika v Ljubljani. Na cesarjev rojstni dan so se zbrali po veliki cesarski maši, ki jo je opravil v stolnici knezoškof ljubljanski, zastopniki vojaštva, duhovščine in vseh javnih uradov na okrašenem prostoru pred novim spomenikom na Gradu, kjer je imel povečani ujet. taborišča major pl. Kern lep nagovor. Spomenik naj še pozne rodove opozarja na sedanji železni čas in na naše junaške brate ob Soči. Ko so padle zavesje, je občinstvo glasno klicalo Živio!

Strela v Ljubljani. V nedeljo popoldne je treščilo v strelod vodne palače, kakor tudi deželnega gledališča. Škode strela ni napravila.

se iz bolnišnice nazaj na fronto ter upam, da nam bo Bog dodelil kmalu srečo svidenja. Pozdrav vsem Orlom! — Korp. Albin Planinec, odd. strojnih pušk. — Cenjeni g. urednik! Pristrčno Vas pozdravljamo vsi slovenski fantje in možje iz vojne bolnišnice v Dun. Nov. Mestu. Zelo nas razveseli, kadar dobimo Vaš list. Z velikim veseljem ga čitamo. Prosimo Vas, da blagovoljno priložite te vrstice v Vaš list. Srčne pozdrave pošiljamo vsem bralcem in bralkam, posebno pa svojim staršem in ženam: Franc Svoljšak — Stara Loka, Joško Žlebnič — Golo Brdo pri Med., Franc Babič — Velka vas, Franc Lavrič — Loški potok, Anton Ovsenek — Brezje pri Trziču.

Zahvalimo se za Vaš pozdrav, ki smo ga veseli in zdravi prejeli, in sicer daleč na laški zemlji. Tudi tu zbrani možje in fantje pošiljamo pozdrave v domovino. V imenu vseh zbranih v podzemski koči: Narednik Pleško, korp. Mih. Rozman: (Slika bomo dali v vojni muzej. — Hvala in pozdrav. Uredn.) — »Pokopališče slov. junakov na italijanski zemlji« — tak naslov je napisal K. Susteršič pri pion. odd. 17. pp. na kartico, ki je nanjo narisal skico vojaškega pokopališča. Ohranili jo bomo za vojni muzej. Sopodpisani so še in srčne pozdrave pošiljajo: četovodja I. Meglen, I. Klobučar, A. Klanšek, A. Krtin, podd. A. Gorec.

»Našemu listu Domoljubu«. Dobili smo lično razglednico, ki jo je risal g. Koleča. Na nji stoji vojak-junak z zastavo. Naš ličnim okvirom poleg njega razprostrira Orel svoji krili. V okviru beremo: »Izpod hudega artiljerijskega ognja se oglašajo slovenski fantje 17. pp. s pozdravi na ljube domače.« Četovodja Pavšič Pavel, korp. Keše Anton, podd. Slavko Rus, četovodja Marolt Janez, korp. Zalokar Anton, Serbec Ign., podd. Nagode Anton. — Do svidenja! (Karte ne moremo ponatisniti, ker je s svinčnikom risana. Sla bo v muzej. Uredn.)

Laški ujetniki v Ljubljani. Zadnje nedeljo so peljali več sto italijanskih ujetnikov mimo Ljubljane.

Pogreša se pešec Jože Vajdetič. Služil je pri 17. pp., I. komp. Zadnjikrat se je oglašil z italijanske fronte pred 9. meseci. Kdor kaj ve o njem, naj blagohotno sporoči njegovi ženi Mariji Vajdetič. Stroški se povrnejo.

Za domovino. Padel je na laškem bojišču Janez Sever iz Malih Brd pri Postojni. Rojstno hišo je zapustil pred 15. meseci. Takrat pač ni mislil, da domačih ne bo več videl. Zadnjikrat je pisal domov 14. junija, da je zdrav in vesel; dan nato ga je zadela krogla v glavo. Na svidenje nad zvezdami!

Nenavadno svidenje. Vojak I. Osenjak iz Cirkovc na Štajerskem je že od l. 1914 v vojski. Zaslužil si je srebrno hrabrostno kolajno II. razreda, ker je branil proti devetim Rusom in rešil iz njih rok svojega častnika. Sedaj je prišel na dopust. Svoj dom in vse svoje domače je našel pri zdravju in seveda po veselem svidenju vse prav srečne. Ko pa stopi na dvorišče, zagleda Rusa, ki so ga najeli za pomoč pri delu. Gleda ga in gleda ter zakliče: »Ivan, kaj delaš?« Sedaj je začel debelo

gledati tudi Rus. »Ivan — Gorlice!« — »Ja, ja Gorlice,« odgovori Rus. Spoznala sta se. Te ga Ivana je namreč naš junak pri neki patrolji pri Gorlicah v zimi ujel, ko je polagal telefonsko žico. Res, nepričakovano svidenje!

Čez 21 mesecev je pisal prvokrat iz ruskega ujetništva Janez Korče, doma iz Malih Brd. Pravi, da je že večkrat pisal, a došlo doslej ni bilo še nobeno pismo; zato je pa ta prvi glas bil tem veselejši za domače.

Dobrodelna pisarna v Ljubljani je pričela svoje delovanje dne 1. avgusta. Na to se opozarjajo vsi, ki žele potom nje kakega sveta ali pomoči iskati. Pisarna ima svoj prostor v Kolodvorski ulici št. 35. — Pisarna daje pojasnila v vseh dobrodelnih zadevah, zlasti: 1. piše pisma vojnim ujetnikom; 2. poizveduje po pogrešanih vojakih; 3. daje invalidom nasvete ter jim dela prošnje v zadevah preskrbnin; 4. dela prošnje svojcem vpoklicanih vojakov za podpore; 5. vdovam in sirotam padlih vojakov daje istotake nasvete in dela prošnje; 6. kdor želi oddati kako siroto patronatu sv. Vincencija, naj se tudi oglasi v pisarni; 7. posreduje službe vsake vrste. 8. Ljudje, ki se selijo iz kraja v kraj, se lahko obrnejo za potrebne nasvete in navodila. Vsa ta dela izvršuje dobrodelna pisarna brezplačno, le če se hoče kdo hvaležnega izkazati za storjeno vslugo, se dar sprejme. Opozarjajo se torej vsi, ki v navedenih zadevah potrebujejo kake pomoči, naj se obrnejo na Dobrodelno pisarno, ako namreč nimajo nikogar drugega, ki bi jim hotel v tem oziru pomagati.

Pletarska šola. S 1. oktobrom t. l. otvori društvo »Dobrodelnost« od države odobreno in podpirano pletarsko šolo pred vsem za invalide. Prosilci, ki jih veseli pletarska obrt in ki hočejo pozneje pri tej obrti ostati, naj se prijavijo na Dobrodelno pisarno v Ljubljani, Kolodvorska ulica 35.

Vojska ruši domove. Po uradnih izkazih je bilo v Galiciji vsled vojske porušenih 69.216 hiš in 119.865 gospodarskih poslopj; na Francoskem pa le 35.000; seveda so bile te veliko več vredne nego galiske.

Zadnji hip pred dohodom Lahov v Gorico. »Novine« pišejo: Zanimiv je bil prihod Italijanov v Gorico. Prve, ki so došli, so naši polovili ali postrelili. Nadporočnik Vitič se je s svojo četo vrlo postavil. Ko so naši odšli, so se približali Lah. Eden, na konju, je nosil črno zastavo. Nasproti mu je prišlo 30 deklet.

V bojih pri Gorici je padel laški general Cartella, general Pittaluga je bil pa nevarno ranjen. — Laškemu kralju, ki je po 15. mesecih dosegel nekaj uspeha — a z ogromnimi žrtvami, svetujejo, naj se imenuje odslej »Vittorio il Vittorioso« — »Viktor zmagovali!« — Zdaj so ga začeli še »vleči!«

Letalec Banfield — počešen. Dne 18. avg. je izročilo 8 tržaških društev umetniško izvršen častni znak ladijskemu poročniku; letalcu Banfieldu, ki je sestrelil že šestero sovražnikovih aeroplanov.

Obsojeni vojaški dobavitelji. V Budimpešti se je nedavno zagovarjalo več

špekulantov, ki so goljufali vojno upravo. Šleparski dobavitelji L. Neuman, A. Varray in B. Kolm so zalagali armado s preležanim in slabim suknom. Majorja Jakoba Fenjes so podkupili in mu dali 400.000 kron. Obsojen je bil na izgubo šarže in na 15letno ječo. Ostalim goljufom je vojno sodišče naložilo 10- do 15letno težko ječo. Vrhu tega je zaplenjeno njihovo premoženje v prid vojaški upravi, ki so jo ogoljufali za več sto tisoč kron.

Kapitan, ki je potopil 100 ladij. Nemški cesar Viljem je podelil red »Za zasluge« kapitanu poročniku Fortsmannu, ki je v podvodnem vojskovanju potopil skupno do 100 sovražnikovih ladij — večjih in manjših.

Razne novice.

Vabilo. »Kmečka hranilnica in posojilnica v Pliskavici na Krasu« vabi na redni občni zbor, ki bo dne 3. septembra t. l. ob 4. uri popoldne v župnišču z naslednjim dnevnim redom: — 1. Poročilo načelstva. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za leto 1914. in za leto 1915. 4. Volitev načelstva. 5. Volitev nadzorstva. 6. Slučajnosti: Načelstvo.

Pomiložčenje. Cesar je letos povodom 86. rojstnega dne pomiložil 175 kaznjencev. Te milosti je bilo deležnih v mariborski moški kaznilnici 18 oseb, v ženski kaznilnici v Begunjah na Gorenjskem pa 7.

Odlikovanja med ministri. V baronski stan je povzdignil cesar ministre Trnka, Hussareka in Zenkerja. Železniški minister Förster je pa dobil viteški križec Leopoldovega reda.

Izdajalci se vračajo. Znani sovražnik Slovencev, bivši podžupan goriški, odvetnik dr. Cesciutti, je bil pobegnil v Italijo še pred izbruhom vojske. Sedaj se čuje, da je zopet odpotoval v Gorico, da bo uredil ondi italijansko upravo. Z njim je baje došlo v Gorico več takih tičkov.

Barbarstvo Lahov v Gorici. Usmiljeni brat Rajmund, ki je bil še tik pred dohodom Lahov v goriški stolnici, poroča, da so granate porušile prezbiterij in dragocene slike; stolp se je podrl. Polovica kapucinske cerkve je razrušena. Pri sv. maši je bilo ubitih 13 ljudi, 30 težko ranjenih.

V Gorici je po laških sporočilih ostalo okrog 8000 ljudi; v resnici jih bo dokaj manj; saj toliko niti vseh prebivalcev ni bilo ostalo v mestu, odkar so letale bombe okrog. Drugi sodijo, da so laške čete našle komaj 600 oseb v razbiti Gorici.

V zmanjšani obliki. Vsi ogrski časopisi bodo izhajali od 15. avgusta dalje v zmanjšani obliki. Manjka papirja. Vlada je celo določila, koliko strani sme imeti vsak časopis in koliko sme stati.

Pastirsko pismo škofov v Lombardiji. Pismo, ki so ga razposlali škofje zgornejtaljskih pokrajin, je značilno za ondotne razmere na in za fronto. Škofje opominjajo vernike, naj vztrajajo v molitvi in prosijo Boga, da bi dokončal dneve poizkušnje. Verni katolici naj se vzdrže glediščnih predstav, plesov in lahkomišelnih sestankov, ko velj-

dar v bližini na bojiščih smrti kosi, ko trpe in umirajo ranjenci v bolnišnicah. Ko vdove in sirote tarnajo in jokajo za padlimi. Zelo se pritožujejo škofje zaradi brezsrčne noše in modne obleke deklic, nevest in tudi mater onih vojakov, ki umirajo na fronti, ter zaradi naraščajoče nenravnosti. »Če se pomisli, kako se hudobna umetnost skušnjav, pokončanja in najhujšega npravnostnega in fizičnega zapeljevanja drzno in pretkano razpreda v pogubo mladostnih in vojaštva, potem se je po pravici bati za usodo domovine! Vse to se po brezsrčnih framasonskih listih ne le ne ovira, marveč se podpira...« — Ob sklepu opominjajo škofje, naj verniki po zgledu sv. očeta molijo za skorajšnji mir.

Nenavadna toplota je bila nedavno na Grškem. Toplomer je kazal 45° Celzija v senci. Take vročine že ni bilo od l. 1853. Ljudje so hiteli na morsko obrežje, da so se hladili v morski vodi. Po mestih so prebivali v kletih.

Umetna prepoved. Izšla je ministrska naredba, ki določa, da vojnim ujetnikom delavcem ni dovoljeno dajati nobenih alkoholnih nijač, ne vina, piva, žganja in ne sadjevca. Za tozadevne prestopke je določena denarna globa do 200 kron, oziroma zapor do 14 dni.

Slaba letina. V ozemljih južne Rusije, po nekaterih krajih v Sibiriji, v uralskem in donskem ozemlju je letina silno slaba. Ruskemu ljudstvu preti lakota. Ruski listi tožijo, da vtegnejo nastopiti usodepolni časi, če re bo nihče škrebela za kruh, meso in kurivo. Povsod manjka namreč tudi delavcev.

Dopisi.

Beguče na Gorenjskem. Tukaj so prav v kratkem umrli oče in njegova oba sinova-vojaka. Na sv. Petra so pokopali Franceta Legat, p. d. Stavarja, ki je težko čakal, da bi se mu mlajši sin vrnil iz vojske. Še ni minil en mesec, je padel v Galiciji njegov starejši sin Franc, ki je bil priženjen h »Korošcu« in ima že veliko malih otrok. Kakih 14 dni zatem pa pride pretresljiva vest, da je dal življenje za cesarja tudi drugi — sedaj edini sin Janez, ki bi bil kot glavni dedič imel doma gospodariti. Na novica nas je še bolj iznenadila, ker smo ga malo dni prej videli še čvrstega na dopustu. Tolaži nas pa to, da se je šel na Brezje Materi božji priporočiti, predno je odrinil nazaj na fronto. Bog naj potolaži potrto vdovo-mater!

Iz Tržiča. Veliko Tržičanov je romalo na Brezje na sv. Roka dan. Med prvimi sta bila tudi Meglič Matevž, po domače Pustotar, in njegova žena. Ker je mož že par ur hodil, se je hotel na počtu nekoliko odpočiti in je sedel v gozdu. Naenkrat se zgrudi mrtev poleg svoje žene. Truplo so prepeljali na dom. Bil je veren in pošten gospodar, ki gotovo ni nepripravljen stopil v večnost. Naj počiva v miru! — Slovesne cesar-

ske maše dne 18. avgusta se je poleg velikega števila vernikov udeležilo tudi vojaštvo, ki je pri delu v Puterhofu v gozdovih barona Borna. — Zadnja dva meseca je na bojišču umrlo junaške smrti več faranov, in sicer 9. julija v laških gorah Janez Dobrin; 4. jul. Franc Režek na Doberdolu; Pavel Slapar v tirolskih hribih v juliju; sedmošolec Peterček Mally 29. julija na patrolji v Galiciji; Andrej Stefe, ranjen v prsa, je umrl za ranami 12. t. m. v bolnici v Tridentu. Svetila jim večna luč!

Šmartno pod Šmarno goro. Še ni minilo leto, ko so šmarski zvonovi odpeli žalostinko Pipan Francetu v slovo, je že došlo drugo pismo, da je dal svoje mlado življenje za domovino njegov ljubljani bratranec Janez Šuštar. K vojakom je odšel lani 15. oktobra. Hitro se je naučil vseh vojaških vaj in odšel na italijansko fronto. Dolgo se je boril zoper Italijana. Ko pa je odšel tretji kor v Galicijo nad Rusa, je bil tudi Janez med njimi. Tudi tam se je prav hrabro boril; toda kmalu mu je sovražna krogla vzela mlado, cvetoče življenje. Zadet je bil v glavo in takoj mrtev, kakor piše njegov tovariš. — Pokojni je bil »Orel« plemenitega in značajnega srca, vzornega življenja, navdušen telovadelec in izvirten igralec na domačem odru. Ko je došlo poročilo, da se je dragi Janez preselil k ljubljani mami, ki je par tednov pred mobilizacijo umrla, so tožno zapeli šmarski zvonovi in pri društveni dvorani je zaplaval črna zastava, naznanjajoča, da je padel zvesti član telovadnega oddelka »Orel«. Njegov starejši brat, ki je odrinil takoj s prvimi na severno bojišče, se nabaja v ruskem ujetništvu. Doma zapušča svojega že priletnega očeta. Vsi domači, sorodniki, prijatelji in znanci, ki so poznali vlega Janeza, močno žalujejo za njim. Počivaj mirno in uživaj rajsko veselje pri svojih tovariših in pri zlati mami! P. J.

Dob. Dne 23. julija je priredilo izobraževalno društvo v proslavo desetletnice svojega obstoja predstavo z obširnimi sporedom v prid oslanelim vojakom. Nastopal je ob tej priliki tudi naš tamburaški zbor, ki je s svojim lepim igranjem napravil gledalcem zopet par veselih uric. Seveda smo se spominjali pri tej predstavi tudi naših dobrih, zvestih članov, ki so daleč od nas med gromenjem topov in pokanjem rušk obhrjali desetletnico društva. Misli naše so bile pri Vas, dragi člani! Spominjali smo se še posebno onih, ki so že dali življenje za domovino. Ravno dan pred predstavo, 22. julija, nam je prišlo poročilo, da je zopet eden naših najboljših, neizvestejših članov in igralcev — Franc Jagodic padel. 22. julija so mu zapeli dobski zvonovi zadno pesem. Peli so tako otožno ganljivo, da so privabili marsikomu solze v oči. Kakor da bi vedeli, da so izgubili svojega najboljšega prijatelja, kajti ni ga bilo praznika, da bi Franceli ne bil šel na vse zgodaj v zvonik proslavit z lepim zvonjenjem Gospodov dan. Sedaj Te ni več... Kako te bodo pogrešali zvonovi, kako šele naše društvo in vsi, ki so Te poznali...

Dne 8. julija je bil nevarno ranjen: sovražnikova krogla mu je predrila trebuh in mu je tri dni pozneje pretrgala nit mladega življenja. Kakor nam pišejo prijatelji z bojišča, je popolnoma voljno in vdano prenašal grozne bolečine; nič ni tožil, nič tarnal; trikrat je poklical po imenu svojega najboljšega prijatelja, narednika N. A. on ga med strašnim grmenjem topov ni slišal. Ko je boj nekoliko ponehal, se je vrnil, a Tebe, France, ni bilo več. Povedali so mu drugi vojaki, kaj se je zgodilo s Teboj. Vrnili se je ves žalosten in potrto na svoje mesto. Pisal nam je, da se še nikdar ni čutil tako osamelega in zapuščenega, kakor takrat, ko ni več dobil svojega prijatelja Franceta. Dragi France! Storil si svojo dolžnost; daroval svojo kri za dom in za svoje drage. Upamo, da Ti je Bog že poplačal... Naj ti bo lahka tuja zemlja! Vama pa, oče in mati, ti sta izgubila svojega sina — edinca, najodkritosrčnejše sočuvstvovanje!

Stara Fužina. Umril je dne 9. avgusta po dolgotrajni bolezni v 60. letu starosti Martin Cvetek od Stare Fužine. Bil je vzoren gospodar, veren katoličan, sploh poštenjak v vsakem oziru. Po prvem ustanovitelju zadružnega mlekarstva oziroma sirsarstva nam nepozabnem župniku Mesarju je bil on večletni sirsar in vodja; kot tak je zmerom šel za ciljem, kako bi mogel sirsarstvo v splošno korist zadružnikov izboljšati. Sploh se mora reči, da bi sirsarna v Stari Fužini ne bila to, kar je danes, ko bi njega ne bilo. Skoraj po vseh vaseh v Bohinju je napravil vzorne in lepe vodnjake in napajališča; za to delo ga je vpoštevala tudi agrarna operacija za izboljšanje planin in napajališč. Delo njegovega razuma bo koristilo še poznim rodovom. Naj počiva v miru. J. M.

Krško. Običajni cerkveni shod na angelsko nedeljo pri sv. Rozaliji v Krškem se bo vršil prvo nedeljo v septembru, t. j. 3. septembra. Tako tudi prihodnja leta: vedno prvo nedeljo v mesecu septembru.

Iz Šmarjete. Vesel dan smo imeli 6. avgusta v Šmarjeti, umeščenje novega župnika č. g. Ivana Perko. Na predvečer mu je zapel podoknico domači pevski zbor, ljudje so razsvetlili okna z balončki, bengalični ogenj je ožarjal hiše, iz visokega zvonika je donelo harmonično klenkanje cerkvenih zvonov. To nedeljo je Šmarjeta pokazala, da zna ceniti dobrega duhovnika, da spoštuje zlasti novega g. župnika, ki je bil 12 let kaplan v Šmarjeti. Previdnost božja mu je naklonila, da bo versko občino, kateri je posvetil moči vseh svojih (12) kaplanskih let, vodil še naprej kot župnik. Skozi drevede mlajev, ki so mu jih postavili vdani farani, pod venci, ki so jih plette hvaležne roke po vsej fari, je spremil novega župnika v cerkev novomeški g. prošt in dekan dr. Sebastijan Elbert v družbi sosednjih gospodov duhovnikov. Ob poti se je vstopila šolska mladina, Marijin vrtec, fantovska, dekliška in ženska Marijina družba. V imenu Vrta in šole je pozdravila novega župnika najboljša učenka, mu izročila šopek in nedolžna srca šmarješke dece. Ravno tako so ga

pozdravile Marijine družbe. Daj Bog, da bi novi župnik še naprej mnoga leta tako vzorno deloval med nami; daj, da bi bila vsa prelepa šmarješka fara eno srce, kot se je pokazala na ta dan!

Ledine. Dne 15. avgusta je oskrbela tukajšnja Marijina družba patrioitično prireditev. Prostovoljna vstopnina v znesku 30 K se je obrnila v prid goriskim beguncem. — Pri pobiranju denarnih prispevkov v tednu Rdečega križa se je nabralo pri nas 290 K.

Z Blok. V kratkem času je izgubila naša Hranilnica in posojilnica dva vrla in značajna moža. Skoro nenadomestljiv nam je bil rajni g. Alojzij Marolt, dolgoletni blagajnik, a nad vse težka pa je bila za naš zavod izguba našega načelnika g. Franceta Škrabec. Bil je vesten, marljiv, delaven načelnik našega zavoda celo vrsto let. Nad 20 let občinski odbornik je bil vedno desna roka našega vrlega župana in deželnega poslanca g. Fr. Drobniča. Več let je bil tudi čestni odbornik. Zapušča bolešno vdovo in tri sinove, ki so vsi v vojski. Dne 18. t. m. je še pripeljal zvečer žito domov, ob 10. uri je tožil, da mu je slabo — in kmalu se mu je utrgala nit življenja. Blag mu spomin!

Rogaška Slatina. (Cesarska slavnost.) Na predvečer cesarjevega rojstnega dne so bile vse tukajšnje hiše okrašene z vencii in razsvetljene z nebrojnimi raznobarnimi lučmi. Ob 9. uri zvečer je igrala godba. Med cesarsko pesmijo se je čulo močno streljanje topičev, iz ust navzočih so se pa razlegali živio-klici. Trg je bil poln časnikov, drugih vojakov in številnih gostov. Drugi dan 18. avgusta smo imeli skupno sv. mašo z blagoslovom, ki se je vršila na trgu. Med sv. mašo je igrala godba mašno pesem »Pred stolom tvoje milosti« itd. vse kitice do obhajila. Po obhajilu je pa pela neka gospodična s spremljevanjem harmonija pesem »Ave Maria«. Naslednji dan smo imeli pri sv. Križu slovesno peto črno sv. mašo z libero, ki se je darovala za pokojne padle vojake. Pri sv. maši smo bili zopet vsi; tudi častnikov je bilo precejšnje število. Med »libero« se je marsikomu srce zjokalo ob spominu na one, ki so nam bili tovariši in so padli kot žrtev v boju za dom in cesarja. Vzdigovale so se pa k Bogu ne samo pravne in zadostivne molitve, temveč tudi zahvalne, ker nas je Bog ohranil še med živimi, dasiravno smo bili v taki nevarnosti kot kaplja na veji.

Schweiger Fr.

Iz Istre. V sedanji stiski za krmo mi je prišla na misel sledeča pripovedka: Neki Furlan je imel osla, ki ga je s slamo krmil. Osel se slame naveliča in bi rad kaj boljšega. Čakaj, si misli Furlan, grem v mesto in kupim za osla zelene naočnike. In res; osel je mislil, da je pred njim seno in je jedel staro slamo naprej. — Pri nas otave ne bo, sena je bilo zelo malo, zadovoljiti se bo treba s slamo. Dobro bi bilo kupiti za govedo zelene naočnike. Toda batl se je, da bi bile govede modrejše kot furlanski osel.

V proslavo rojstnega dne Nj. Veličanstva avstr. cesarja in na korist invalidov soške armade je napravilo moštvo c. kr. črnovojnne postajne straže v Herpeljah dne 20. t. m. popoldne javno veselico s sporedom: petje, godba, srečolov in končno — ples. Zelo lep namen, le škoda, da ga točka ples v sporedu kazil.

Mlekarna v Hrušici s podružnico Brezovica je plačala svojim članom za mleko v mesecu juliju 15.977 K 22 v za skupno množino 44.382 kg mleka po 30 vinarjev liter. — Za mesec avgust je sklenjeno plačevati mleko po 40 vinarjev liter. — Mlekarna bi še bolj uspevala, ko bi ne bilo nebrzdane konkurence tržaških privatnikov, ki je omogočena že s tem, da ni zunaj Trsta nobenih zaukazanih cen in pa ker ni še ukrepov, ki bi privatno špekulacijo zadržali in uredili promet potom združnih organizacij. Ravno tako ni učinkovitih prepovedi proti izdelovanju masla za prodajo in sira. Ze tako je mleka malo, če pa se zlorabe ne bodo z močno roko preprečile, bo mleka še manj.

Iz vasi Boč, občina Materija, so bili v vojni ranjeni sledeči vojaki: Ivan Fradel iz št. 3, Anton Mezgec 1, Anton Benčič, Ivan Benčič, oba iz št. 5, Ivan Ban št. 6, Ivan Benčič, Ivan Ban št. 9, Jožef Udovič št. 15, Jožef Babič št. 16, Jožef Babuder št. 20, Ivan Stančič, Miha Stančič, oba št. 23, umrl je v vojni Ivan Ban št. 11, vjetniki so: Anton Babič št. 16, Jakob Babič št. 16, Anton Stančič št. 23. — Od ranjenih je večina okrevala. — Iz župnije Podgorje: umrla sta za domovino: J. Koren št. 41, mladenič, padel v Galiciji, J. Andrijašič, št. 12, padel junija t. l. na laškem bojišču; odlikovana sta bila: Peter Andrijašič, Podgorje 27, z vel. sreb. hrabrosno svetinjo, Josip Geržetič, Podgorje 19, z malo sreb. hrabr. svet. Mi naših hribov ne damo. Naš Trst je duša gospodarskega življenja za Istro; naša s krvjo prepojena, s solzami, potom in z bolečinami tlačanstva posvečena gruda je nam Hrvatom in Slovencem draga, nedotakljiva svetinja. Za to naših hribov ne damo. Bog živi naše junake, Bog ohrani cesarja, Bog nam daj moči in ob slovanski Adrijii bomo ostali svobodni nje otroci Bogu in cesarju zvesti, a Talijan, roko vstran!

Umrl je po težki boleznii ves vdan v voljo svojega Gospoda veleč. gospod Anton Križman, duhovnik v pokoju, dne 17. t. m. v Borštu in je bil pokopan ob obilni navzočnosti sobratov dne 19. t. m. ob 10. uri dop. Bil je vzoren duhovnik, vnet za čast božjo in zveličanje duš. Tudi je bil iz srca vdan svojemu rodu. Služboval je v Sežani, potem pri sv. Jakobu v Trstu, in še prej v Škednju. Prosi, dragi Tone, prosii Gospoda življenja, naj zasinejo lepši dnovi naši krasni domovini, ki si jo zanosno ljubili!

Listek

Gramoz in Otrobek.

Vesela povest z žalostnim koncem.

Spisal —r.

(Konec.)

»Torej vi se pišete Gramoz, vaša žena pa Otrobek, potem pa niti poročena nista. In take ljudi imam jaz pod svojo streho, nečistnike, prešuštnike! Takoj naložite tisti vaš Otrobek na voz in se mi spravite od hiše, greha jaz ne bom podpirala. Oh kaj sem morala doživeti, prešuštnica v moji postelji! Kar sama jo vržem ven na cesto.«

Tako je kričala razjarjena Cenetovka in hitela v čumnato izpolnit svojo grožnjo. Zastonj ji je Gramoz zatrjeval, da je Otrobek njegova prava zakonska žena, in ji razlagal, zakaj ne nosi njegovega imena. Vsled hudobije pokvarjenega sveta ogorčena ženska se ni dala potolažiti. Gramoz je moral takoj najeti voz in konja, ter odpeljati nezavestno ženo domov.

Tri dni potem so imeli pri Gruntarju mrliča. Gramoz je postal vdovec, Otrobek se je pa preselil v boljši svet ter bil tako rešen enkrat za vselej vseh skrbi za mast. Hvaležni mož je ženi napravil lep pogreb in postavil na grob spomenik iz črnega kamna.

Tako je bil Gramoz zopet sam. Moral je pospravljati, kuhati in celo prešiča opravljati. Kadar mu je prinesel jesti, vselej mu je očital, da je on »vsega« kriv.

»Ali je bilo tega treba, da je vranca vzel konjederec, in mi je Otrobek umrla? Šest sto kron sem moral odšteti Šarcu. Toliko ti povem, svinja, draga si, prebito draga. Toda če misliš, da te bom še dolgo redil, se presneto motiš. Da le dobim kakega klavca, takoj pojdeš pod nož.«

Taka očitanja je ščetinar moral večkrat slišati iz gospodarjevih ust. Jemal si jih je pa tako k srcu, da je začel očitvidno hujšati. Zato je sklenil Gramoz, da ga kar sam zakolje, ker ni mogel dobiti nikjer klavca.

Nekega mrzlega jutra položil s pomočjo nekaterih pol doraslih fantičev svinjo na plot in ji zabode nož v vrat. Žival se je izprva zadržala čudovito mirno, in izteklo ji je čisto malo krvi.

»Oče,« se oglasi eden izmed fantov, »dregnite jo še enkrat s pipcem! Gotovo ji niste prerezali prave žile.«

A predno jo je mogel Gramoz »dregnuti«, skoči svinja nenadoma kvišku se iztrga svojim krvnikom iz rok in jo ubere skozi vas. Klavci kar obstanejo od iznenadenja, ker jim je žrtev ušla tako rekoč izpod noža. Nato pa planejo za ubežnico, fantiči naprej, za njimi pa Gramoz z nožem v roki.

Tu pride po vasi navzgor vojaška patrolja. Ker je svinja med tem že izgubila na nekem dvorišču, zagledajo

vojaki samo par dečkov v divjem diru, ki jih je očitvidno preganjal mož z nožem. Urno ga zgrabijo in razorože.

Gramoz se sicer brani, češ da mu bo svinja ušla, toda vse to razlaganje mu samo toliko pomaga, da dobi še za nameček par udarcev s puškinim kopitom. Naposled se uda sili in patrolja ga odvede v občinski gasilni dom v zapor.

To nesrečo si je pa mož čisto sam zakrivil. Zakaj se pa ni učil ogrskega jezika; potem bi bil pač lahko razložil madžarskim vojakom, koga preganja z nožem v roki. Ta dogodek nam jasno priča, da človek ne izhaja s slovenščino niti v domači vasi. —

Gramoz je prebil celih šest ur v zaporu, predno se je pojasnilo nespornost. Ker pa ni bil gasilni dom kurjen, in je bilo jutro mrzlo, ujetnik pa golorok, se je hudo prehladil. In tako se je zgodilo, da je bil Gramoz naslednjega dne v postelji, svinja pa deloma v klobasah različnih vrst, deloma pa nasoljena v dveh velikih kadeh.

Nekaj dni potem je prišel k Gruntarju zdravnik in kmalu nato smrt. Huda pljučnica je poslala Gramoza za Otrobkom.

Vojaku Lorencu Barle,

padlemu na laškem bojišču.

Težko vojak, junak še teže
je biti že v nemoški dobi.
Kdor pa oboje to doseže,
odlika pač se mu spodobi.

Junak dosledno speje k cilju;
izbere pot si le pravično.
Ne vda se vabi, ne nasilju;
za dom bori se nesebično.

Ne stan, naslov in ne priznanje,
junaštvo prva je odlika.
Značaj, dolžnosti spolnovanje;
najvišja je junaka dika.

Kaj mar so svetle mu odlike!
Le delo je odlika prava;
si z delom spleta latorike. —
Hvaležna mu bo očetnjava.

Tovariš! Ni te več med nami. —
Odšel junak si po plačilo
v deželo solnčno nad zvezdami,
Zdaj srečo vživaš preobilo.

Fr. Hašnik.

Slike in črtice z bojišč.

Z božjo pomočjo se vse prestane...

Koroška fronta, 3. avg. 1916.

Najprej pozdravim vse bralce »Domoljuba«. Vsakdo, ki sam ne okuša bojnega življenja, bi rad vedel, kako nam je? No, ravno prijetno nam ni; toda človek se mora vsemu privaditi. Izprva je bilo pač malo bolj težko, ker nisem razumel drugih jezikov; sedaj pa že gre za silo. Kranjcev sem še prav

malo naletel, dasi sem že 10 mesecev v tej gorati deželi. Preizkusil sem pa že pač veliko, pa le večkrat slabo, kakor dobro; a z božjo pomočjo se vse prestane. Sovražnikovi strelji nas večkrat obiskujejo. Najhuje je streljal Italijan zadnji dan julija dopoldne; takega ognja še ni bilo, kar sem tukaj. Bilo je strašno grmenje in žvižganje granat težkega kalibra okoli nas. Ni preostajalo drugega, nego poiskati si kritje v ozadju. Seveda tudi naši možnarji niso molčali; tako dolgo so odgovarjali sovražniku, dokler ni odnehal. Tako poteka dan za dnevom. Pričakujemo, da kmalu nastopijo veselejši dnevi, dnevi zmagovalne vrnitve, kar nam naj dodelita ljubi Jezus in njegova mati Marija.

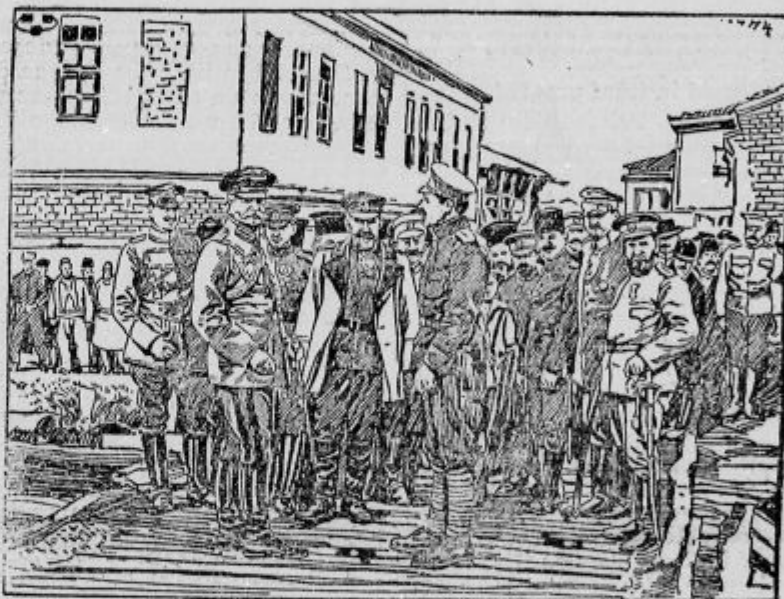
Ob sklepu sporočam nebroj pozdravov staršem, prijateljem in znanecem.

Fr. Naglič, Sp. Bruik.

hišo z Bogom, zato tudi mislim, da bo stala.

Če se ne motim, je bilo dne 25. majnika tisti dan, ko smo prvokrat prišli na italijansko zemljo. Bil je pust, deževen dan, vmes je padal tudi sneg. Na večer smo imeli jedi in pijače, vsega dovolj. Kako tudi ne, saj smo bili v sredi zasedenih sovražnih trdnjav, kjer so se nahajale velikanske zaloge obleke in hrane. Bili so tam kotli, polni mesa in drugih jestvin. Verolomni Lah ni mogel umakniti nobene stvari; pustiti je moral vse na mestu. Trdnjave, ki smo jih zasedli, so tako močne, da Vam ne morem popisati. — Po večerji smo na sovražnikovi zemlji zakurili ogenj in krepko zapeli.

Rad bi pisal tudi drugim sosedom in prijateljem, pa ne morem, ker nimam ne časa, ne papirja. Skoro noč in dan sem na nogah, da dovažam z mno-

General Mackensen v Srbiji.

Na italijanskih tleh.

A. Trunkelj iz Sel pri Šumberku, piše svojim staršem in sestram:

Dragi moji starši in sestre!

Sedaj, ko smo prekoračili največje italijanske gore in trdnjave, bi pisal rad vsakemu posebej in mu poslal pozdrav, toda ni mi mogoče. Italijanske trdnjave so bile silno moderno zgrajene. Ko bi jih bil videl človek poprej, bi bil mislil, da so nepremagljive; ali z božjo pomočjo so sedaj v južnih Tirolah vse v naših rokah. Bili smo izmučeni in premočeni do kože, toda kljub temu silno veseli, ko smo začeli pokati po italijanski zemlji. Mislim, da ste tudi vi, ki ste doma, k temu veliko pripomogli. Storite to tudi z naprej in nam pomagajte, kolikor morete, da se razširi naša lepa Avstrija in da se ne zgodi tako, kot so pred dvema letoma mislili naši sovražniki, ki so jo hoteli razdeliti, kakor kos kruha. Pa računali so brez krčmarja. Nam pomaga Bog, zato smo zmagali dosedaj še povsod. Mi zidamo

gimi drugimi strelivo do topov. Zato pa se tudi vi ne strašite težav ter pomagajte drug drugemu, saj boste s tem tudi vi pomagali premagati skupne sovražnike. Mi tukaj ne spimo noč in dan, da varujemo vaše lepe domove, zato tudi vi ne pozabite na nas ter nam pomagajte posebno z molitvijo, da se uresničijo besede našega vladarja: Z združenimi močmi se vse premaga!

Končno vas lepo pozdravim vse domače in znance ter g. župnika.

Vaš hvaležni sin

Anton.

Žetev.

(Korp. Iv. Gruden.)

Dozorel je žitni klas.
Glej, pšenica kakor morje
valovi se v solnčnem žaru.
Zrelo že je žitno polje,
polno božjega daru.
Spet prišel je žetve čas.

V polje rožno stopajo
zdaj ženjice brez ponosa.
Pada, pada kleno klasje.
Na obrazih znojna rosa,
v srcih zadušen jim glas je:
Blizu puške pokajo.

Je napočil resni čas,
v bojni grom, so šli sinovi;
v daljnih krajih se boré.
Nanje vedno v zmagi novi
ves vesel ponosen zre
čil v zvestobi narod naš.

Kdo zdaj večji je junak?
Ali mati, ki poti se
tam na polju v solnčnem žarku?
Ali sinko, ki bori se
daleč, daleč v strelskem jarku?
— Za domov je dela vsak!

Gospodarske stvari.

Gospodarski in tržni pregled.

Konji in vojska. Pri zadnjem štetju so našli v Avstriji 1.802.898 konj, na Ogrskem in Hrvaškem 2.173.449, skupno 3.976.497, z bosanskimi vred jih je pa bilo 4.198.478. Dozdaj so dali kmetje za vojaško uporabo nad en milijon konj, seveda najboljših in najkrepkejših, torej dobro četrtino. Iz naših krajev jih je šlo veliko več kakor četrti del. Konji za vojsko so stali najmanj 1000 milijonov. Nekaj let truda bo že treba, da pridemo nazaj na prejšnje število. L. 1913. je bilo v Avstriji 16.051 državnih in 67.715 zasebnih žrebcev. Pred vojsko je država posebno pospeševala težke konje. Belgijske žrebce so imeli za kraje, kjer niso imeli nobene posebne pasme, ampak neko mešanico iz vseh vetrov, kakor pri nas. Rabili so tudi oldenburške, ki so težji, kakor naši navadni konji, in plemenite angleške. V naših krajih si kmet sam ne more dosti pomagati. Kakršne žrebce nam država pošlje, h takim se morajo kobile voditi. Priznati pa moramo, da smo imeli v zadnjem času veliko res lepih živali, po katerih se je domača konjereja izdatno izboljšala. — V sedanjih vojski se težki konji niso posebno obnesli. Težki belgijski konji vlečejo korakoma veliko težo, če je pot dobra in trda. Toda v vojski je treba večkrat tren in veliko težo premikati po najslabših potih. Belgijci so se v Galiciji in Srbiji prav slabo obnesli. Zato bo država po vojski pred vsem podpirala rejo naglih in vendar močnih konj. Najbrž bo prišlo v naše kraje še več arabskih žrebcev. Če bo država pred vsemi drugimi bolj lahke in vendar močne konje kupovala, se bodo ti tudi najboljšje prodali. Pripravimo pravočasno dobro blago!

Koče in podplat. Na seimih sedaj ne dobiš več močnih podplatov. To, kar zdaj s prav oderuški cenami za podplate prodajajo, so slabi notranjeki, ki bodo po kratki rabi votli. — Toplavci iz tega usnja se prodajajo po 7 do 8 K

za ene čevlje. Usnje za številno družino stane danes do 600 K in še za ta denar ga ni mogoče dobiti. Kmetje si bodo morali sami pomagati, ker pozimi ne bodo mogli bositi hoditi. Zakolji doma kravo, bika ali vola, — saj to je do sedaj dovoljeno — prodaj meso mesarju, znancem ali ga pošlji v mesto, kožo pa daj strojiti dobremu strojarju. Tudi koža ponesrečene živine naj se da v stroj. Čemu prositi one kramarje, ko imamo sami zadosti blaga?

Seno in slama za vojno. Uredile so se dajatve sena in slame na podlagi zakona o vojnih dajatvah, kakor se dosedaj kaže, za vse dežele. Seno in slamo bo treba dajati od 1. septembra 1916 do 1. julija 1917. Okrajnemu glavarstvu se bo sporočilo, koliko zahteva vojaška uprava. Ta množina se razdeli na občine. Kmetu mora ostati za vsako veliko živino na dan 10 kg sena in 5 kg slame, za malo živino, tudi za koze in osle, po 3 kg sena in 2 kg slame. Število živine se računa po zadnjem štetju. Septembra bo treba dati za dva meseca, potem pa za vsaki mesec posebej. Pri nas se bo v nekaterih krajih dobilo veliko sena, v drugih pa kmetje še zase ne bodo imeli. Prav bi bilo, da bi župani na glavarstvu pravočasno in natančno razložili, koliko je sena v občini za oddajo, da se ne bodo sirune preveč napele.

Mlinski kamni. Kakor smo že poročali, izdeluje vojaška uprava prav dobre mlinske kamne v Trsteniku na Srbskem. Nam ne bo kazalo, da bi jih od tam dobili, ker je več prav dobrih tvornic v Avstriji. Kdor rabi dober mlinski kamen, naj se obrne na: Kommanditgesellschaft E. J. Heller in Sardaun — Böhm. Leipa (Böhmen). Pove naj natančno, za kaj bo rabil mlinski kamen. — Dobri tvrdki sta tudi: Fries, Burgholzers Co., Perg, (Ober-Öst.) ter Mühlenfabrik Sigmund Theiner in Pilsen (Böhmen). Pisati bo treba seveda nemško. Najboljše bi bilo, da bi se do Ljubljane naročil en cel vagon, posamezni kamni bi se pa iz Ljubljane razposlali. — To bi morebiti preskrbela Kmetijska družba, ki je za to najbolj sposobna.

Divjačina, moka, lan... V Bosni je toliko divjačine, da prav znatno škoduje polju. Zlasti volkovi in divji mrjasci so vedno hujši. Vlada je zapovedala, da mora vsak lovec postreliti vsaj nekaj roparskih ptic ali živali, drugače ne bo drugo leto lovske karte dobil. — V nekaterih krajih so peki pekli prav slab kruh. Vsled velike dražnje in pomanjkanja moke so razne druge snovi moki primesali. Magistrat v Lodzu na Poljskem je ukazal, da mora vsak hleb imeti svojo številko, da bodo tako sleparskega peka lažje dobili. — Berlinski magistrat je te dni nakupil nad 30.000 gosi na Poljskem. Zdaj jih pitajo na mest. posestvu. — Lan je zaplajen in se ne sme prodajati. — Krompir lahko vsak rabi za dom in za svojo živino, prodajati ga pa drugim ne sme.

Žito v Ameriki. V Ameriki ni bila tako slaba žetev. Ker pa vedo, da mo-

rajo Angleži in Francozi od njih pšenico vzeti, so jo v zadnjih tednih podražili za 2 K pri 100 kg. To malo podraženje jim prinese gotovo 100 milijonov več dobička. Saj so le iz Kanade prodali od 1. aprila 1915 do 31. marca 1916 žita in moke za 227.076.000 dolarjev, torej 1100 milijonov kron. Amerikanci so gotovo še enkrat toliko za svoje žito dobili. — Ob začetku letošnje žetve je bilo v Romuniji v žitnicah še 161.600 vagonov raznega žita, gotov dokaz, da ima Romunska zdaj še veliko žita naprodaj. Lani ob tem času je bilo 40.000 vagonov manj žita v deželi. Letošnja žetev je dobra. Iz Nemčije so dobili Romuni veliko tovarniškega blaga. Zdaj jih dolžijo, da so to blago z velikim dobičkom v Rusijo poslali, kar je gotovo nepošteno.

Dunajski trg. Goveje živine je bilo 14. avgusta na Dunaju 1049. Blaga je bilo tako malo, da so morali mesarji tudi za goved vadljati, kdo bo kaj dobil. Pri nas za enkrat goveje živine še ne primanjkuje.

Ogri še vedno bojkotirajo dunajski prešičji trg. Dne 16. avgusta je bilo na sejmu le 325 prešičev, ki so se prodajali po najvišjih cenah prejšnjega tedna. Mesarji so pa sami nakupili še 4700 živali. Posameznim prodajo le četrt do pol kilograma masti. Magistrat je ukazal, da morajo mesarji špeh od prešičev, ki so jih sami nakupili, ljudem prodati po najvišjih cenah.

Najboljša in najsigurnejša
prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica
Ljubljana

Miklošičeva cesta števil. 6
(tik za frančiškansko cerkvi.)

sprejema hranilne vloge, za katere
lanči teže a Kranjska, in jih obre-
stuje po 4 1/2% brez kakega odbitka.

Kračne ure od 9. zjutraj do 1. popoldne.
Glej inserat!

Za naše gospodinje.

Ezgovna juha. Dve pesti bezgovih jagod operi in kuhaj 15 minut na kropu; potem precedi, deni v juho malo sladkorja, malo vinskega kisa ali limone, podmeti z žlico moke in vtepi malo smetane.

Makaroni ali rezanci z makom. Skuhaj rezance ali makarone, odcedi jih in polij z mrzlo vodo. Deni v kozo masti ali smetane, stresi vanjo par žlic maka, nato rezance in dobro prepeči. Ako je presuho, prilij malo mleka. Zraven daj kislega zelja.

Rezanci z zeljem. Kislo zelje skuhaj posebej, rezance posebej. Kuhane rezance oplakni z mrzlo vodo in vmešaj med zelje. Pusti na ognju, da se prepeče. Je jako tečna jed, samo dosti mora biti zabeljena.

Rezanci s krompirjem. Vojaki pravijo tej jedi »Grenadiermarš«. Skuhajo se žličniki ali debeli rezanci; posebej se skuha neolupljen krompir. Tudi za to je treba dosti masti, sicer ni dobro. Krompir se dene razrezan na vrelo mast, nanj žličniki ali kar je, nato se zmeša in pusti, da nekaj časa vre. Še bolj okusno je, če se polije povrhu s paradiznikovo omako.

Tedenska pratika.

Petek, 25. avgusta: Sv. Ludovik, kralj. († 1270.) — Sv. Patricija, dev. **Sobota, 26. avgusta:** Sv. Cefirin, papež. († 218.) — Sv. Genezij, muč. († 303.)

Nedelja, 27. avgusta, 11. pobinkoština: Evang.: Jezus ozdravi gluhtonemega. — Praznuje se god sv. Jožefa Kalasankcija, duhovnika. († 1648.)

Ponedeljek, 28. avgusta: Sv. Avguštin, škof. († 430.) — Sv. Hermes, muč.

Torek, 29. avgusta: Sv. Timotej, muč. — Obglavljenje sv. Janeza Krstnika. — Sveti Pavlin, škof. († 358.)

Sreda, 30. avgusta: Sv. Roza Limanska, dev. († 1617.) — Sv. Feliks, muč.

Četrtek, 31. avgusta: Sv. Rajmund, spozn. († 1240.) — Sv. Izabela, dev.

Solnce vzhaja ob 5. uri 12 minut, zahaja ob 6. uri 55 minut.

Luna: Mlaj, 28. avgusta, ob 6. uri 25 minut.

Sv. Jožef Kalasankcij.

(† 1648.)

Jožef je zagledal luč sveta na gradu Petralta v Aragoniji leta 1556. Najprej se je odločil za svetno službo; postal je doktor pravdoznanstva. A v njegovem srcu se je kar nenadoma vzbudila želja, da bi služil Bogu v duhovskem stanu. Res se mu je to hrepeneje uresničilo. Bil je posvečen za duhovnika in kot tak je pripeljal na tisoče izgubljenih ovčic zopet nazaj k božjemu dobremu Pastirju.

Leta 1592. se je preselil v Rim ter se je ob času hude kuge, ki je ondi razsajala, skupno s sv. Kamilom izkazoval kot angel usmiljenja in milosrčnosti. Na lastnih ramah je nosil okužene bolnike v bolnišnice ter mrtve na pokopališče. Ko je nalezljiva bolezen ponchala, se je lotil z vso vnemo oskrbovanja in vzgoje sirot in zanemarjenih otrok, ki so bili brez staršev. Osnoval je šolo za sirote in že prvi teden se jih je nabralo do 100. Jožef jim je bil obenem oče, in učitelj. Pridružil se mu je več usmiljenih duhovnikov, in tako je leta 1617.

nastala posebna verska družba (kongregacija), ki jo je papež Pavel V. potrdil in odobril tudi njen naslov: »Družba duhovnikov za dobre šole pod varstvom Matere božje«, ali kratko: »Družba piaristov«. Člani te družbe so napravili obljube vedne čistosti, uboščine in pokorščine, zraven so pa še obljubili, da se bodo posvetili vzgoji mladine.

Kot ustanovitelj in prvi predstojnik je Jožef delal noč in dan za razvoj te plemenite družbe. Ni se sramoval iti od hiše do hiše in nabirati darove za svoje gojence.

Bog je svetemu možu še na stara leta poslal hudo poizkušnjo. Po krivici obdolžen in obrekovan je bil kot 86-letni starček odstavljen in celo vržen v zapor. Tožil pa ni. V zaporu je mirno govoril: »Pustimo, da bo Bog sam razsojal; naj se zgodi njegova volja. Zame je to le usmiljenje božje; Bog me tukaj poizkuša, da mi bo ondi prizanesel.« — Kmalu nato se je izpričalo, da je nedolžen. Obrekovalcu je pa prizanesel ter je še celo prosil, naj mu kazen odpusti. Za vse to je pa prejel že tukaj na zemlji obilo plačila: Mati božja se mu je večkrat prikazala z nebeškim Detetom v naročju. Bil je namreč poseben častilec Marijin ter je ob vsaki priliki poudarjal: »Ne pozabite na Marijo!«

»Za bližnjega moliti je dobro; mu pomagati je še bolje« — to je bil rek sv. Jožefa Kal. Po tem izreku se ravnajmo tudi mi; prilike za to je več kot dosti že sedaj v hudem vojskinem času, a je bo brez primere več, ko nastopijo mirni časi.

Za glavobol predpisujejo zdravniki pomajveč žilve pomirjajoča sredstva. Kot tako vživa dober sloves že skozi mnogo let Fellerja dobrodišeči fluid in rastlinskih esenc zn. »Elza-fluid«. Njega bol lajšajoče lastnosti se jako hvalijo. Tudi osvežujoč dober vonj in prijetna hladnost ugodno vplivajo pri glavobolu kakor tudi pri migreni. 12 steklenic tega mišice jačujočega, žilve pomirjajočega domačega zdravila pošlje za 6 K lekarnar K. V. Feller, Stubica, Elzatr. št. 16 (Hrvatska). Če je pa glavobol posledica slabe prebave, zaprtja ali drugih prebavnih težkoč, hitro odpomorejo lagodno odvajajoče rabarbarske kroglice zn. »Elza-kroglice, 6 skatljice stane poštnino prosto 4 K 40 v. Oboje domačih zgravi boči toplo pripravljeno in naj bi ju imeli vedno pri rokah zlasti taki ljudje, ki pogosto trpe vsled glavobola. Na ta način si takoj prežene napade migrene in se tako obvarujejo pred nje zopetnim nastopom. — Fellerjev črtnik zoper migrene hitro učinkuje in ga je lahko nositi seboj v žepu, cena mu je K 1, (—vt—)

Najnovejše z bojišč.

Bolgarsko-nemška ofenziva proti Solunu. Na solunski bojni črti se kažejo ugodni uspehi bolgarskih in nemških čet. Boji so se začeli v dveh odsekih. Zahodno od Soluna so zasedeni kraji: Florina (južno od Bitolja) na grških tleh, Biklista (južno od jezera Prespa) ter južna višina Nerečke Planine: Viči vrh (2065 m). — Na vzhodnem odseku (severovzhodno od Solu-

na) so Bolgari pomaknili svoje postojanke nekoliko proti zahodu naprej od črte Demirhisar-Seres. Bojna črta je sedaj ob reki Strumi.

To in ono.

Prav gotovo. Ob neki svečanosti je bil na monakovskem dvoru slovnosten ojed. Povabljeni so bili ministri in več odličnih oseb, med drugimi tudi monakovski prošt Steinlein, znan po svoji duhovitosti in odločnosti. Med ministri je bil eden, ki se je rad norčeval celo iz verskih stvari. S svojim strupenim jezikom je hotel nabosti tudi častitljivega duhovnega dostojanstvenika — navzočega prošta. Obrne se k njemu pa ga vpraša: »Gospod prošt, vi ste temeljito učen, torej bi mi utegnili dati točen in zanesljiv odgovor na vprašanje, ki mi ga doslej še nihče ni povoljno rešil. Ali mi morete kaj prav gotovega povedati, kako bo s človekom po smrti?« — »Seveda,« pravi prošt, ne da bi kaj pomišljal. »O tem vem nekaj prav zanesljivo gotovega.« — »Pa mora biti res nekaj takega, da prav gotovo drži,« meni minister. — »Brez dvoma; prav gotovo,« zagotavlja prošt. — »In to bi bilo?« — »Ali menite, ekselencja,« vpraša prošt, »da boste po smrti na drugem svetu še minister?« — »Ne,« odgovori ekselencja; »ministrstvo bo pa pač jenjalo.« — »No,« nadaljuje prošt, »potem pa veste vi, kakor tudi jaz nekaj prav gotovega, in sicer nekaj prav — ravno veseljivega!«

Preskrba Newyorka z vodo. Do leta 1930. — tako sodijo — bo imelo mesto Newyork v Ameriki 10 milijonov prebivalcev. Že zdaj je izdelan načrt za napeljavo zdrave, pitne vode iz Catskilskega gričevja. Ta vodovod bo največji, kar jih premore svet. Gradbeni stroški so proračunjeni na 161 milijonov dolarjev. Vodohram (reservoir), največji, kar se jih je kdaj gradilo, bo obsegal vso dolino reke Aesopus; vsi prebivalci, ki jih je okrog 3000, se bodo morali izseliti. Osem mogočnih jezov bo zadrževalo vodo v vodohramu, odkoder bo tekla 300 km daleč v Newyork.

V šoli. Učitelj: »Koliko konj ima tvoje oče v hlevu?« — Učenec: »Saj nobenega ne prodajo!«

Olajševalno. Sodnik: »Vi torej priznate, da ste gostilničarju iz kleti ukradli šest steklenic vina? Ali imate kak olajševalen izgovor?« — Zatoženec: »Vino je bilo zanič!«

Velika nevarnost. A: »Zakaj pa jokaš?« — B: »Fant mi piše od vojakov, da je postal »frajtar«. Zdaj je zanj velika nevarnost, ker na »višje« najbolj merijo!«

Vprašanja in odgovori.

K. G. — Bistra: Odgovor na vprašanje glede izdelovanja mila najdete v 5. številki letošnjega »Domoljuba«, stran 66.

Pravica A.: Vzrok Vam bi povedali na glavarstvu. Vprašajte potom županstva! Najbrž se bodo sklicevali na to, da Vam sin-vojak pomaga pri delu in namestuje delovno moč.

R. D. — Dol. Laze: Pismo prepisite, denite v kuverto in zapišite: Uredništvo »Domoljuba«, Ljubljana. Lahko pa pošljete kar neprepisano vojakovo pismo (karto) v novi kuverti.

Dobre knjige.

Reja domačih zajcev«, tako se imenuje knjižica, ki smo jo ravnokar prejeli v pregled. Sestavlil jo je stotnik-avditor dr. Stefan Voszka, vodja zajčarne 5. armadnega poveljstva, prestavil pa dipl. agr. A. Jamnik, adjunkt c. kr. kmetijske družbe kranjske. Knjižica je izšla v založbi Katoliške Bukvarne v Ljubljani in stane 80 vin. Je poljudno pisana in obsega 61 strani, z dvanajstorico poučnih slik in tremi razpredelnicami. Knjižica zlasti razpravlja o postanku domačega zajca, njegovi naravi in načinu življenja, o plemenskih vrstah (s slikami), o hlevih in kletkah (s slikami), o krmljenju in krmlilih, o plemenitvi in negovanju (s slikami), o boleznih in škodljivcih, kako se zajec zakolje in kako se njegovo meso okusno pripravi (s slikami) in še o raznih drugih vprašanjih, ki utegnejo zanimati naše zajčerejce. Priprava zajčjega mesa v domači kuhinji bo gotovo vsakogar zanimala. Navedenih je tudi 11 kuharskih receptov za pripravljanje raznih okusnih jedi iz zajčjega mesa, ki ni od primerno starih živali nič slabše kot teletina — po redilnosti pa je še več vredno. Imenovana knjižica je pravo slovensko strokovno delo v literaturi o reji domačih zajcev in jo zato vsem Slovencem kar najtopleje priporočamo.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Gradec, 16. avgusta: 54, 44, 22, 56, 37.
Linc, 19. avgusta: 15, 6, 52, 45, 70.

5 vinarjev

(za 1 dopis.) Vas stane glavni cenah, ki so določene na zahtevo brezplačno.

Prva tovarna ur

Jan Konrad
c. in kr. dvor. zal. Br. 1554 (Češka.)

Nikel ali jekl. ure na sidro K 6.-, 7.-, 8.-. Vojno-spomin. nikln. ali jekl. ure K 11.-, 12.-; armadno radij. ure iz niklja ali jekla K 12. Masiv. srebrne Roskopf remont. ure s sidro. K 19.-, 20.-. Budilke, stenske ure v veliki izbiri po nizkih cenah. 3 letno pisarno jamstvo. — Pošilja po povzetju. Zam. dovolj. ali denarnazaj.

Kavine, sadne konzerve

okusne, dobro dišče kakor tudi najboljša zrnata java 5 kg K 20.- po povz. pošilja pražarna kava v Solici, (Češka.)

Kuverte s firmo, račune itd.

izvršuje natančno po naročilu
Katoliška tiskarna
v Ljubljani.

Ne prezrite današnjega oglasa „Srečkovnega zastopstva“!

GORČEVA

KOLESA PRIZNANO NAJ BOLJŠA SEDANJOSTI X

A. GOREC

LJUBLJANA, MARIJE TEREZIJE CESTA ŠT. 14, NOVI SVET
NASPROTI KOLIZEJA ZAHTEVAJTE PRVI SLOV. CENIK BREZPLAČNO

Blížajo se veliki dnevi srečel!

V času do 1. febr. 1917 izžrebani bodo glavni dobitki sledečih zbornih srečel:

Novih srečel Avstrijskega rdečega križa . 300.000 in 500.000 kron.
Turških srečel . . . . . 200.000, 400.000 in 200.000 frank.
30/0 zemljiških srečel iz l. 1880 . . . . . 90.000 in 90.000 kron
30/0 zemljiških srečel iz l. 1889 . . . . . 60.000 in 100.000 kron

17 žrebanih vsako leto! Svota glavnih dobitkov l. 1917:

3.230.000 kron oziroma frankov.

Mesečni obrok samo K 7.— oziroma K 3.75.

Te srečke imajo trajno denarno vrednost in je izguba denarja kakor pri loterijah v slučaju neizžrebanja izključena! — Zahtevajte brezplačno pojasnilo in igralni načrt, hitite z naročili!

790

Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

1440

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbam cerkvenih zvonov
Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovratne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom zgradbe, 2. vse premično blago, mobilije, poljske orodje, stroje, živino, zvonove in enako, 3. vse poljske pridelke, žita in krmo, 4. zvonove proti prelomu, 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doživetje in druge kombinacije in proti nergodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za dejelno nišjeavstrijsko zavarovalnico od katere ima tudi dejelni odbor kranjski podružnico.

Varnostni zaklad in udnine, ki so znašale l. 1912 K 673.350.17, so poskočile koncem l. 1913 na K 735.147.17. Teda, čim večje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembol bo rasel zaklad.

Ponudbe in pojasnila čaje ravnateljstvo, glavno poverjenstvo v Celju in na Froseku, kakor tudi po vseh farah nastavljeni poverjeniki.

Cene primerne, hitra cenitev in takojanje izplačilo.

Ne pošiljajte obrok samih, da se pečati omajijo!

Ne pošiljajte obrok samih, da se pečati omajijo!

Šriporočamo

kolinsko kavino primes
v korist obmejnim Slovencem!

Usnje in čevlje

samo na debelo

priporoča in še vedno razpošilja: **Ivan Komidar, Dunaj št. Rote Kreuzgasse 5.** — In sicer boksteletine, ševro, konjski boka, gladke mazane, ovčine in tudi izgotovljene gornje dele (Ober-teile), čevljarske potrebščine itd. — Čevlje za štrapač in moderne fine vseh vrst in velikosti. — Pri vprašanjih za cene je točno navesti, kar se želi naročiti. —

Plačilni pogoji novih odjemalcev so, predplačilo proti računu: pri starih po navadi. Mani kot 1 ducat ene vrste pri usnju ali polduc. čevljev ene vrste vendar mešanih velikosti se ne pošilja niti za vzorce. — 1849

Hiša

v kateri je stara pekarija na glavni cesti v **Spodnji Šiški** nasproti bodoče župne cerkve, se pod ugodnimi pogoji **proda.** 1809

Več pove lastnik **Rudolf Oroszy, Ljubljana.**

Razširjajte „DOMOLJUBA“!

Ustanovljeno leta 1893.

Ustanovljeno leta 1893.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

reg. strovana zadruga z ome. en. m. jamsivom

sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz svojega. Zunanjim vlagateljem so za pošiljanje denarja na razpolago brezplačno položnice postne hranila. ce.

4 3/4 %

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let, pa tudi izven odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranžijska posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni polici ali proti poroštvu. Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje zraša čez 600.000 K. Teležnikov je bilo koncem leta 1913 2452 z 17406 deleži, ki predstavljajo jamsvene glavnice za 6,788.340 K.

Nacelstvo:

Predsednik: **Andrej Ekan**, pretin in stolni kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

E. Remec, ravnatelj slov. trg. šole v Ljubljani;

II. podpredsednik:

Karel Pollak ml., tovarnar v Ljubljani.

Člani: **Ivan Dolenc**, c. kr. profesor v Ljubljani; **Zafo Albin**, c. kr. rač. oficijal v Ljubljani; **Anton Kračj**, tajnik Zadruga zveze v Ljubljani; **dr. Merhar Alojzij**, gimn. profesor v Ljubljani; **dr. Jakob Bohoric**, odvetniški kandidate v Ljubljani; **dr. Ivan Fajfar**, advokat v Ljubljani; **Ivan Sušnik**, stolni kanonik v Ljubljani; **Anton Sušnik**, c. kr. g. profesor v Ljubljani; **dr. Viljem Schweitzer**, odvetnik v Ljubljani; **dr. Aleš Ušeničnik**, prot. bogoslovja v Ljubljani; **Eran Verblj**, c. kr. gimn. prof. v Ljubljani; **Ignacij Zaplotnik**, katehet v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: **Anton Vrščič**, c. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: **Anton Cafež**, katehet v Ljubljani; **K. Gruber**, c. kr. rač. oficijal v Ljubljani; **Ivan Mlahar**, profesor v Ljubljani; **Avguštin Zajec**, c. kr. rač. revizent in posestnik v Ljubljani.

Krompir, peso, korenje, repo, pleve in želod

kupuje

Prva kranjska svinjerejska družba Ljubljana, Dunajska cesta št. 29.

Krompir =

dreben za krmiljenje kupuje
I. kranjska svinjerejska družba v Ljubljani,
Dunajska cesta 29.

Dobro „IKO“ uro

vsak občuduje in zaželi, kajti ona je **mojstrsko delo urarske umetnosti!**

Razpošilja se po povzetju Neugajajoče **zamenjam!**

Velika izbira ur, verižic, prstanov, lepoticja, daril itd. v velikem

krasnem ceniku,

katerega zahtevajte zastonj in poštine prosto.

Zlato uro zastonj!

Natančneje v krasnem ceniku, ki se pošlje zastonj in poštine prosto.

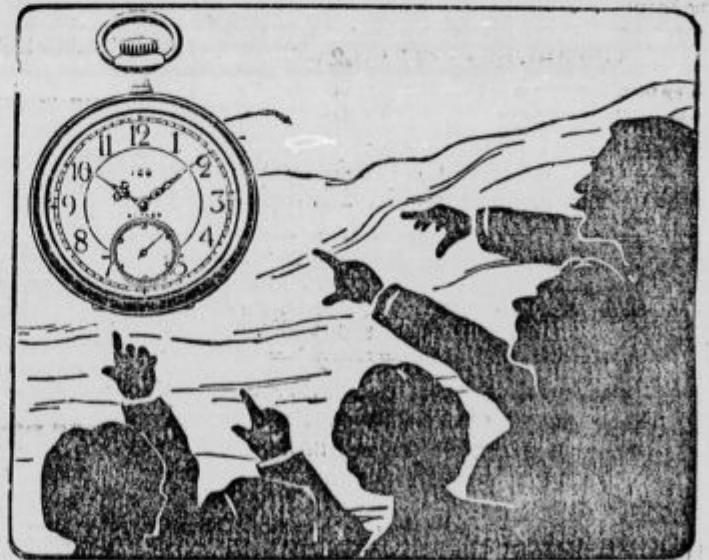
Tako sodijo vse stranke. Sisoč lakih pisem Vam lahko pokažem.

Po letih še ni popravila potrebna.

Moji znanci so zelo iznenadeni da ona kovinasta ura, katero sem pri Vas kupil K 4-10, še ni bila popravljen in gre vedno dobro. Pošljite mi sedaj ravno tako za mojega nečaka. Vsoto K 4-16 pošljem istocasno po poštni nakaznici na Vas.

Vas najlepše pozdravljam Skaričevu pri Krapini. Franc Mlinarič, pos.

Vse ure so natančno preizkušene!

Lastna znamka „IKO“ svetovnoznana.

Svetovna razpošiljalnica

Lastna protokolirana tovarna ur v Svici.

H. SUTTNER samo v LJUBLJANI št. 1.

Nobene podružnice.

Svetovnoznana radi razpošiljanja dobrih ur.

Nobene podružnice.

Gospodarska Zveza v Ljubljani

ima v zalogi sledeča krmila:

Orchove tropine (cele) v ploščah po K 84— in zmlite à K 87— za 100 kg brez vreč.

Rapsve tropine v ploščah po 76 K brez vreč à 100 kg.

Oplupke sladkorne pese v balah in vrečah po 50 kg à K 53— za 100 kg brez vreč.

Sladkorno krvno krlajo po 51— K za 100 kg z vrečama vred.

Pojjedelci! Naročajte pri Gospodarski zvezi **semena, ječmen, domačo in nemško deteljo, grahco in semensko koruzo za zeleno krmo.**

Kmetovalci! Preskrbite si od Gospodarske zveze **kajnita, kalijevo sol, 8% kalijev, 18-20% mineralni in kostni superfosfat,** mešana gnojila, zlasti 14% žlindro, ki se dobi v papirnatih vrečah po 50 kg za K 10— à 100 kg z vrečo vred. Naročniki na dostavljajo lastne vreče. Franko naš naslov, sicer se naročila ne bodo mogla izvršiti, ker železnica v papirnatih vrečah blaga ne sprejema. Lubi se tudi v platnenih vrečah po 13-20 K à 100 kg z vrečo vred.

Odslej prodaja knjižico „Živinorečel in vojna“ Katoliška Bukvarna.

Gospodarska zveza pa **nakupuje** tudi po najugodnejših cenah koruzne storže, ajdove, prosene in druge pleva.

Pojjedelske stroje, motorje, mlatilnice itd. naročajte le pri **Gospodarski Zvezi.**

Edine dobri in solidni stroji so samo „Gritzner“ in „Afrana“
Prednosti: krogljičen tek, biserni uhd (Perlistich). Pouk o vedenju in krpanju brezplačno v hiši.
Edina tovar. zaloga šivalnih strojev
Josip Petelinc
Ljubljana
blizu franc. mostu, 3. hiša za vodo.
10letna varovanja.

Suhe gobe,

črno in rdečo deteljo, kumno, janež, repno, korenjevo, razna travna in druga domača semena, prazne vreče kakortudi vse vrste deželnih pridelkov kupuje **SEVER & Urbančič** Ljubljana, **Wollova ulica 12.** 1895

Jaz Ana Csillag

s svojimi 185 cm dolgimi orlaskimi Lorelejskimi lasmi, ki sem jih dobila po 14 mesečni rabi pomade, ki sem jo izkušila sama. To je edino sredstvo proti izpadanju las, za vidi rast in negovanje, za ojačitev lasišča, pr. moških krepko pospešuje rast brade, in že po kratki dobi daje lasem in bradi naravni blešč in polnost, in jih varuje pred prezgodnjim sivljenjem in najvišje starosti

Lorček po 4, 6 in 10 kron.
Po pošti se pošilja vsak dan po vsem svetu s poštnim povzetjem ali denar naprej iz tvornice, namor je nasloviti vsa naročila

Ana Csillag, Dunaj 1, Kohlmarkt 11.

500K

Vam plačam
Vam plačam
Vam plačam

818 kurjih očes, bradavice in trde kože tokom 3 dni s korenino, brez bolečin ne odpravi
RIA-BALSAM.
Cena lončku z jamstvenim pismom K 1'50, 3 lončki K 4'—, 6 lončkov K 5'50.
Potonje sog in rok odpravi ita prašek. Cena K 1'50, 3 škatlice K 3'50,
Kemeny Kasebau (Kassa) L. poštini predal 1 819 Ugrsko.
100.000 zabvalnic.

Kava

50°/₁₀₀ ceneje!

Ameriška štedlina kava, lepo dišeča, izdatna in stedi jva, 5 kg vreča za poskušnje s potrebnim sladkorjem vred le K 26'— . Po povzetju pošilja **A. Schapira** izvoz kave
GALANTA 473,
Ogrsko.

Naročajte „Slovenca“

Hranjska deželna združnica v Ljubljani.

n. a. dež. živl. in repto. vezo, in tamst. zavarovalnic

sprejema zavarovanja na doživetje in smrti
otroških dot. rentna in ljudska, nezgodna in jamsivna zavarovanja.
Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.
Udeležba na dividendah pr. živlenski zavarov že po prvem letu.

Stanje zavarovanj koncem 1914 K 173.490.838 —
Stanje gar. londov koncem 1914 K 48.732.022'76
V letu 1914 se je izplačalo zavarovancem na dividendah čistega dobička K 432.232-66

Kdo namerava skleniti živlensko zavarovanje veljavno kratek za vojno zavarovanje, naj se vlastno koristi otrok do gori imovine potražitelj.

Prospekti zastoni in poštnine prosto.

Sposobni zas opnk se sprejmejo po najugodnejšim pogojl.

Marije Terezije cesta 12.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrirvana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta štev. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

Vloge v „Ljudski posojilnici“ so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posesiva na deželi in v mestih.

4 1/2 %

Rezervni zakladi znašajo okroglo kron 800.000.—. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1915 23 millionov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe leti od vsakih 100 kron čistih 4 krome 50 vinarjev na leto.

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadružnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poročstvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najboljšo.

